

Rapport - forvaltningsrevisjon selvkost vann og avløp

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Indre Fosen kommune

Møtedato

19.01.2022

Saknr

01/22

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 217, TI - &58

Arkivsaknr 21/11 - 11

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapport fra forvaltningsrevisjon av selvkost vann og avløp til orientering og oversender den til kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon selvkost vann og avløp til orientering.
2. Kommunestyret ber om at kommunedirektøren snarlig følger opp de svakheter som rapporten avdekker, deriblant:
 - a. Påse at klausulering av vannkilder blir gjort der dette er nødvendig
 - b. Sikre at arbeidet med beredskapsplaner og - øvelser blir ivaretatt tilfredsstillende
 - c. Sørge for at regelverket for selvkostfond for avløp blir håndtert i samsvar med regelverket, også for fondet fra Rissa kommune.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding innen 15.08.2022 på hvordan de svakheter som rapporten avdekker er fulgt opp.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport - selvkost vann og avløp

Behandling:

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Unni Romstad presenterte rapporten og svarte på spørsmål fra utvalget.

Kontrollutvalget diskuterte saken.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar rapport fra forvaltningsrevisjon av selvkost vann og avløp til orientering og oversender den til kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon selvkost vann og avløp til orientering.
2. Kommunestyret ber om at kommunedirektøren snarlig følger opp de svakheter som rapporten avdekker, deriblant:
 - a. Påse at klausulering av vannkilder blir gjort der dette er nødvendig
 - b. Sikre at arbeidet med beredskapsplaner og - øvelser blir ivaretatt tilfredsstillende
 - c. Sørge for at regelverket for selvkostfond for avløp blir håndtert i samsvar med regelverket, også for fondet fra Rissa kommune.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding innen 15.08.2022 på hvordan de svakheter som rapporten avdekker er fulgt opp.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjon av selvkostområdet vann og avløp i møte

18.12.2020 (sak 33/20). Prosjektplan ble levert til kontrollutvalgets møte 17.02.2021 (sak 16/21) og revidert prosjektplan ble behandlet 01.03.2021 (sak 20/21). Etter flere forsinkelser i prosjektet ble endelig frist for levering av rapport til sekretariatet satt til 05.01.2022.

Sekretariatet mottok endelig rapport fra forvaltningsrevisjonen den 05.01.2022. En foreløpig rapport hadde da vært sendt på høring til kommunedirektøren. Høringssvaret som er vedlagt rapporten, har kun medført mindre korrigeringer i den endelige versjonen.

Følgende problemstillinger ligger til grunn for rapporten:

1. Hvordan opplever innbyggerne vannkvaliteten? (beskrivende)
2. Har kommunens vannforsyning tilfredsstillende kvalitet?
3. Har kommunens avløpssystem tilfredsstillende kvalitet?
4. Beregner Indre Fosen kommune gebyr for vann og avløp i henhold til kommunelovens krav?

Datamaterialet som rapporten bygger på kommer fra intervjuer, gjennomgang av dokumenter og kommuneregnskapet, brukerundersøkelse, henvendelser til private vannverk samt offentlig tilgjengelig informasjon vedrørende vannkvalitet.

Svarprosenten på brukerundersøkelsen var på 25 % (910 svar av 3681 utsendte spørreskjema). Jo mindre populasjonen er, jo høyere svarprosent er nødvendig for å få et nøyaktig og dermed mer pålitelig resultat. I denne undersøkelsen har vi en forholdsvis stor populasjon og revisjonen vurderer at en svarprosent på 25 prosent gir muligheter for å benytte dataene.

Hvordan opplever innbyggerne vannkvaliteten?

Revisor konkluderer med følgende:

- Innbyggerne oppgir at de er fornøyde med både smak, temperatur, klarhet og lukten på drikkevannet. Samtidig viser svarene at det er innbyggere tilknyttet privat vannverk som er mest fornøyd med vannet.
- Blant vannverkene er det Råkvåg og Vanvikan som har de minst fornøyde innbyggerne. Tilsvarende resultat gjelder for vanntrykket.
- Innbyggerne har i stor grad tillit til at vannkilden ikke blir forurenset.
- Flertallet har også tillit til distribusjonssystemet for vann, men også her er tilliten noe lavere blant innbyggerne tilknyttet kommunalt vannverk enn privat vannverk
- Alt i alt, så fremstår innbyggerne fornøyd med vannforsyningen. Samtidig viser dataene at det er noen forskjeller mellom privat og kommunalt vannverk, samt de ulike vannverkene.

Har kommunens vannforsyning tilfredsstillende kvalitet?

Revisors konklusjon er at Indre Fosen kommunes vannforsyning har tilstrekkelig kvalitet, men det er enkelte svakheter. De største svakhetene er at ROS-analysene som kommunens overordnede sikkerhets- og beredskapsplan bygger på er gamle (fra henholdsvis 2016 og 2017), det er ujevn utskiftningstakt på vannledninger og arbeidet med beredskap kunne vært bedre. Flere av de kommunale vannverkene har ikke gjennomført beredskapøvelse i 2019 og 2020.

Har kommunens avløpssystem tilfredsstillende kvalitet?

Revisor konkluderer med at kommunens avløpssystem har utfordringer og at det derfor kan være vanskelig å si at kvaliteten er tilstrekkelig. Utfordringene er blant annet knyttet til rensedistriktene og anlegg med slamavskillere. Datamaterialet viser at det til dels er høye andeler med fremmedvann som kommer inn i systemet.

Videre er det avdekket utfordringer når det gjelder tilstrekkelig dimensjonering.

Det er også avdekket at det ikke er utarbeidet beredskapsplan og at beredskapsøvelser ikke er gjennomført. Det mangler også en systematisk plan over tilsyn med egne anlegg.

Beregner Indre Fosen kommune gebyr for vann og avløp i henhold til kommunelovens krav?

Revisor konkluderer med at Indre Fosen kommune beregner gebyr for vann og avløp i henhold til kommunelovens krav.

Kommunen har imidlertid selvkostfond som er eldre enn 5 år. En andel av dette selvkostfondet kan tilskrives merinnbetalinger fra innbyggere i gamle Rissa kommune. Intensjonen med regelverket for selvkost tilsier at dette er innbyggerne i gamle Rissa kommune sine midler.

Kommunen har bare dokumentasjon fra og med regnskapsåret 2020. Ifølge regelverket er kravet at kommunen skal kunne dokumentere beregningen av samlet selvkost for 5 år. Revisor kan derfor ikke slå fast at dokumentasjonsplikten er fullt ut ivaretatt.

Revisors anbefalinger

På bakgrunn av vurderinger og konklusjoner har revisor følgende anbefalinger om kommunedirektørens videre arbeid innenfor vann og avløp:

- Påse at klasulering av vannkilder blir gjort der dette er nødvendig
- Sikre at arbeidet med beredskapsplaner og – øvelser blir ivaretatt tilfredsstillende
- Ha en oppfatning av hvordan selvkostfond avløp skal håndteres, siden deler av fondet ifølge intensjonen med regelverket for selvkost er midler som tilhører innbyggere i gamle Rissa kommune

Forvaltningsrevisor Unni Romstad vil presentere rapporten for kontrollutvalget i møtet og vil samtidig kunne svare på spørsmål fra utvalget.

Vurdering og konklusjon

Rapporten svarer ut problemstillingene, og konklusjonene ser ut til å være tilstrekkelig dokumentert.

Selv om kommunen oppfyller mange av kravene er det også noen forbedringsområder, og revisor har gitt 3 anbefalinger.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og legge den frem for kommunestyret med forslag om at revisors anbefalinger følges opp av kommunedirektøren.